

cijalno vprašanje za velik korak svoji rešitvi. Iz kmetijstva za kmetijstvo, to naj bi bilo vodilo v tem slučaju!

Nikakor ne smemo misliti, da bi bila taka preosnova Bog vedi kako težavna in velika, marveč prav lahko in z majhnim trudom bi se dala zvršiti. *)

Pedagogična načela, katera vodijo učitelje pri prvem pouku, so pripoznana. Nazorni nauk izpolnjuje svojo dolžnost. Dokler otrok ne pojmi učnih prvin, ne bilo bi pametno vsiljevati mu strogovnih pravil, katerih nikakor ne more umeti. Toda otroku se bistri um, obzor se mu jasni in širi, prestopa iz oddelka (razreda) v oddelek, dobiva novih knjig in se uči iz njih novih predmetov. Tu pa je že treba pomagati mu, pripravljati ga na bodoče zahteve, tem bolj, ker se lahko stori brez vsakega večjega truda, ne da bi — glede na posamezne predmete — treba bilo popravljati učne načrte. Treba bi bilo le prirediti primernih beril. — Koliko dogodkov opazamo v prirodi vsak dan! Vsi imajo večji ali manjši pomen tudi za kmetijstvo. Nekateri vplivajo ugodno, drugi ne, nekateri pa se nam zde brez vpliva. Ako jih ne poznamo, ne menimo se mnogo za nje. Ko bi jih pa pridno opaževali, spoznali bi, da bi se z marsikakim koristnim pojavom še bolje lahko okoristili, ako bi ga poznali, da bi se mnogokrat obvarovali škode, ako bi nam slabo vplivajoča sila bila znana. Stvari, katere se nam zde brez pomena, donašajo mnogokrat velikanske dohodke, kadar izpoznamo njihovo porabnost. Vsak kraj, gozd, travnik ali njiva, vsak vremenski pojav, letni čas i. t. d. ponuja učitelju sto in sto prilik, da seznanja svoje učence s prirodo, kolikor jim bode treba vedeti za svojo stroko. Pojave, katere se iz katerega koli vzroka ne morejo dobro opaževati v prirodi, pojasnjeval bi jim s „poskusi“. Na ta način postal bi pouk v ljudski šoli živo tolmačenje življenja, a bil bi ob enem zanimiv in prijeten, da bi se ga otroci prav veselili. Velike vrednosti so tudi izleti ali izprehodi. Učitelj lahko najde kako primerno drevo, škodljivih ali koristnih mrčesov in drugih živali, lepo in slabo obdelanega, čistega in plevelnega polja, dobrih in slabih travnikov itd. — sami predmeti, o katerih se da marsikaj lepega povedati, na pr.: kako je ohraniti rodno, pravilno oskrbovano drevje in polje pri moči, kako slabo in ne rodno izboljševati, zakaj je to tako, ono drugače itd. (Konec prih.)

Razne reči.

— Posneto mleko je dati odstavljenim teletom vedno sladko, prasičem pa skisano. Na pol skisano mleko je škodljivo teletom in prasičem.

— Ako daješ kokošim kuhane piče po zimi in imajo še vrhu tega gorak kurnik, gotovo celo zimo neso jajca.

*) Ne bodem presojal, koliko je dosedaj koristila ljudska šola kmetijstvu, niti ne bodem priporočal kakega preosnovnega načrta. To prepuščam bolj večjim močem. Navedem naj le nekatere misli.

— Na to moramo posebno opozarjati sadjarje, naj ne nasajajo novih drevesec ondi, koder so bila dosedaj drevesa iste vrste, toraj ne hrušek, koder so dolgo let rasle hruške, a sedaj posahnile, ne češpelj, koder so dosedaj bile češplje itd. Ne smemo zabiti, da ima drevje velike, daleč segajoče korenine, katere v mnogih desetletjih zelo oslabe zemljo in iz nje posrkajo ves živež, in kadar jim ni več potrebnih hranilnih snovi, začanja drevje pešati, dokler se naposled posuši. Šaj dober kmetovalec dobro ve, da ne sme, koder je bila detelja, celo pa lucerna, pred 8 leti zopet sejati detelje, sicer bo revna, kajti poprejšnja detelja je s svojimi dolgimi koreninami iz spodnje zemeljske plasti pobrala vse, in novi setvi bi zatorej primanjkovalo potrebnih redilnih snovi, katerih so pa tako hitro ne nabere zopet, ampak šele v nekaterih letih. Odberimo torej za nov nasad drug, čvrst kraj, koder bode drevje raslo krepko, poprejšnja zemlja pa se izpočila in urodovitila za nov nasad. Kakor poljedelcu, tako treba tudi sadjarju umno vrstiti ali kolobariti, ako hoče res obilnega sadu, ki mu edin lahko povrača velike stroške.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 37. Imam pet let staro kobilu, katera nekaj časa sem težko sope. Bojim se, da ne postane nadušljiva. Kaj naj storim, da zabranim to bolezen? (J. G. v K. na Goriškem.)

Odgovor: Težkemu sopenju je lahko tudi kak drug vzrok, ne le naduha; zaradi tega dajte kobilu ob pravem času pregledati živinozdravniku. Naduha je obče neozdravna, zmanjšati ali preprečiti se pa da z lahko hrano, zlasti z zeleno krmo, korenjem itd. Suhe krme naj žival malo dobiva in od časa do časa pa kako dristilo. Konju, ki je k naduhi nagnen, prija kaj dobro paša, in treba ga je presilnega dela, zlasti pa hitrega teka varovati. V novejšem času smatrajo proti naduhi arsenik (mišnico) za zelo uspešno sredstvo, a ž njim more in sme lečiti le živinozdravnik.

Vprašanje 38. Ali bi bilo dobro posuti žaganja po drevesnici, da bi se ohranila vlaga drevju in preprečila rast plevelu? Ali bi to nič ne škodilo? (J. V. v K. št. 11.)

Odgovor: Gotovo smete posuti in sicer spomladi, kadar je drevesnica uže okopana in opleta in kmalu po kakem hudem dežji. Jeseni pa poljite v drevesnici po žaganji gnojnice ter prihodnjo pomlad vse skup podkopajte.

Vprašanje 39. Kje dobim dobrega zgodnjega ovsa za seme? (J. V. v K.)

Odgovor: Priporočamo Vam tudi gorenjski oves, ki je zelo lep, težek, rodovit in tako zgoden, da morete za njim še tisto leto dobiti drug pridelek. Takega semenskega ovsa Vam morda priskrbi Šoklič na Selu, pošta Bled.

Vprašanje 40. Kje in po kaki ceni je dobiti ukoreninjenih ameriških trt? (J. V. v K.)

Odgovor: Ker je Vaš kraj še brez trtne uši, smete dobiti ameriških trt le iz neokuženih krajev, na pr. od dr. Geršaka v Ormoži na Štajarskem. Cen ne vemo. Berite tudi odgovor na 35. vprašanje.

Vprašanje 41. in 42. Od Š. K. v M. na P. in od Fr. H. v S. smo dobili vprašanje, kakšna travna semena naj sejeta na njive, katere hočeta izpremeniti v travnike in kje dobita takih semen. — Obema bodi tu

odgovor, da smo poskrbeli, da dobodeta o tej reči pismeno obširnejši odgovor.

Vprašanje 43. Kaj je vzrok, da se junica ne oplemeni, če tudi je uže večkrat bila pri biku? (T. S. v K. na Koroškem.)

Odgovor: Pred vsem moramo razločevati, ali se junica sploh ne goni, ali pa se goni, a se ne ubreji. Ako se junica sploh ne goni, utegnejo biti razni vzroki, na pr. prirojena jalovost, od katere ni nobene pomoči. dalje tudi pretečna krma, vsled katere se žival preodebeli, spolovila se zalóje in ne delujejo. Ker je pa Vaša junica uže bila pri biku, zato se je gotovo gonila, a se ni ubrejila. Tudi tu je lahko veliko vzrokov. Da se taka junica ubreji, priporočajo, predno se oplemeni, puščati ji kri, prepeljavati jo toliko časa, da se utruji, dajati jej po $\frac{1}{3}$ $\frac{h}{g}$ škroba (šterke) po trikrat na dan, predno pride k biku i. dr. Priporočajo tudi, da jo plemenita dva bika en pot po vrsti. V obče Vam pa priporočamo obrniti se do katerega živinozdravnika, da se o vseh vzrokih natanko pouči in potem svoje mnenje izreče.

Vprašanje 44. Imam žrebe, s katerim ne vem kako bi ravnal glede snaženja, ker tukajšnji konjerejci trdijo, da ni dobro žrebeta pred poldrugim letom s česalom (štrigljem) snažiti, ker se od tega uleni. Kaj je Vaše mnenje? (Fr. J. na V.)

Odgovor: Da bi žrebe zaradi prezgodnjega česanja (štrigljanja) postala lena, ni res, res je pa, da postanejo zarad tega hudobna in da koža, oziroma polt, postane preobčutljiva in dovzetna za razne bolezni. Češejo naj se le izjemoma kaki navadni konji, in to le, da se blato ž njih opraska, drugače pa nikdar ne, ampak čedijo naj se le s ščetjo (krtačo). Dobro ščet pa smete brez skrbi rabiti pri žrebetih, seveda kolikor je prav, ker preveč tudi ni dobro. Vsekakor je pa prav mlada žrebeta najbolje rahlo drgniti z mehko slamo, potem pa jim kožo zbrisati s cunjo. Plemenitih in občutljivih konj sploh ne snažijo z česalom in ščetjo, ampak le z mehko slamo, s cunjo in z rokovicco, spleteno iz žime.

Vprašanje 45. Rad bi napeljal vodo iz našega potoka na svoj dom, t. j. kakih 80 m daleč. Potok in moj dom sta prav na ravnem, vodo pa hočem na vsak način v hišo dobiti. Kako naj postopam, in kedo mi more to narediti? (I. K. v H.)

Odgovor: Ako ima potok toliko moči, da more vsaj kako majhno kolo gnati, lahko se voda napelje po ceveh s sesalko, katera je vzdiga in ob enem kvišku tlači. Weilove sesalke na peróti potrebujejo zelo malo gonilne sile, vzdigujejo veliko vode in je z močnim pritiskom do 20 m visoko tlačijo. Ako pa potok ne more kolesa gnati, dá se pa voda vzdigniti in napeljati s hidravliškim aparatom. Celo napravo Vam morda more preskrbeti And. Druškovič v Ljubljani.

Vprašanje 46. Prezimil sem nekaj čebelnih panjev, a med njimi so se nekateri osmradili, in čebele po njih so vse poginile. Od kod ta hudi smrad, in kaj je vzrok, da so poginile čebele? (I. T. v Z.)

Odgovor: Čebele so dobile grižo, ker iz katerega koli vzroka niso mogle blata zadrževati ter se niso snažile zunaj panja. Vzrok je nepravilno prezimanje čebel, o čemur hočemo v eni prihodnjih številk podrobneje pisati.

Podučne stvari.

Zemljepisni in narodopisni obrazi.

Nabral Fr. Jaroslav.

(Dalje.)

154.

O gradnjah termitov.

Med vsemi žužki so termiti najboljši in najveščejši graditelji. Njihova gnjezda so trojna. Ena se vzdigajo kot brežički nad zemljo, druga so pod zemljo, a tretja po drevesih.

Najznamenitejša in najpoznatejša so ona gnjezda, ki stojé kot brežički. To so najveličastnejše in najdovršenejše gradnje, ki jih žužki umejo izvajati, to so prave trdnjave, katerim se niso mogli dosta načuditi vsi potniki, ki so jih po Afriki, Aziji in Ameriki nahajali. Po zunanem so videti ta gnjezda kakor visoke kopice sena, visoka so kedaj pa kedaj po pet metrov. Trdnjavice te so narejene od zemlje. Termiti prilepljajo kosec za koscem s svojo slino, in tako pozidajo trd brežiček, da na njem more po več ljudi stati, in se čisto nič ne poškodeje. Tu in tam stoji brežiček pri brežičku, in potniki so se več potov prevarili, češ, da pridejo v zamorsko vas. Iz daleka so termitna gnjezda prav res podobna zamorskim kolibam, no iz bližine vidi človek, da so to dosta večji stani, nego jih zamorci sebi gradé. S početka je tak šiljasti brežiček komaj črevelj visok, ali kedar se družina namnoži, treba je okrog starega novih brežičkov postaviti. Pozneje se prostor med pojedini brežički pozida, in vsi se pokrijejo z eno skupno streho. Kedar se družina zopet namnoži, povišajo stan in pokrijejo z novo streho, in tako postaje brežiček višji in višnji. Nekateri termiti pa grade nizka gnjezda, podobna ogromnim glivam.